

Lena Ewertsson:

Dansen kring Guldkalven?

En historia om oppbyggingen av TV4 1984-1991

Stockholm, SNS Förlag, 2005, 478 p., ISBN 91-85355-21-6

I et generelt mediehistorisk perspektiv har nordisk TV-utvikling vært eksepsjonelt hurtig og turbulent i de om lag femti årene som er gått siden dette genuint nye mediet ble introdusert. Perioden har ikke bare brakt en radikal teknologisk utvikling – fra et nærmest komisk teknologisk steinaldernivå til dagens avanserte løsninger. Også innhold og bruk har hele tiden vokst i omfang og fått en stadig større betydning for den enkelte, for familien og for samfunnet. Fra absolutt intet – til ganske så mye.

Televisjonens korte historie er allerede så hendelsesrik at tiden forlengst er moden for nedtegning av det mylder av begivenheter som allerede har funnet sted, før de begraves under kommende skred av nye hendelser og mens aktørene som skapte utviklingen ennå finnes blant oss. Like viktig er behovet for analyse av utviklingen av den rolle det nye mediet har erobret i samfunnet; hvilke implikasjoner har oppstått, hvilke krefter og hvilke aktører har skapt utviklingen. Et sentralt spørsmål er i hvilken grad det demokratiske samfunn har lyktes med å influere på utviklingen, enn si å lede den. Det er åpenbart et behov for å lære noe av den femtiårige historien som har utfoldet seg foran våre øyne.

Etter introduksjonen av TV-mediet som et genuint nytt fenomen, var de første 30 årene i nordisk TV-historie preget av en jevn, nærmest lineær, utvikling innen snevre og veldefinerte rammebetingelser. Det var i mange år stor enighet om at mediet skulle være en statlig eid enhetskanal, underlagt sterk politisk styring, omtrent som i daværende øst-Europa. Innholdet var ment å være allmenntilgjengelig og styrt av den importerte *public service* ideologien med alle sine ideelle imperativer. Men så inntraff i perioden 1984-92 en voldsom diskontinuitet i utviklingen, nemlig fremveksten av privateid, reklamefinansiert televisjon. En utvikling som forløp ganske likt og parallelt i Sverige og Norge, men med noe forskjellig utfall i forhold til de to øvrige skandinaviske land.

I de påfølgende årene har igjen utviklingen av nordisk televisjon vært mer kontinuerlig. Selv om tiden fra 1992 frem til i dag visselig har brakt en rivende utvikling på alle områder, fremstår den store diskontinuiteten som introduksjonen av privateid, kommersielt fjernsyn representerer, som en bemerkelsesverdig milepæl i mediehistorien.

Lena Ewertsson (forsker ved Avdelningen för teknik- och vetenskapstudier, Göteborgs Universi-

tet) har i to store monografier presentert dyptgripende beskrivelser og analyser av denne *transient-situasjonen* i svensk televisjon. Konsentrert om fremveksten av de to TV-kanalene TV3 og TV4 har hennes forskningsmessige hovedanliggende vært å belyse drivkreftene bak utviklingen og de prosesser som utspant seg. Hun søker å belyse spørsmål som i hvilken grad forandringsprosessene var drevet frem av teknologien selv, nærmest styrt av en usynlig teknologisk determinisme, i hvilken grad fremdriften var i hendene på målbevisste, profittsøkende kommersielle aktører og hvilken rolle politikere og politiske partier maktet å spille for å styre, eller i det minste å påvirke, medieutviklingen mot omforente mål for en ønsket samfunnsutvikling. Men samtidig med å gi en teoretisk analyse presenteres et omfattende empirisk materiale som gjennom sin grundighet langt på vei kvalifiserer de to bøkene til å fremstå som den hittil mest autoritative historiefortelling av fremveksten av de to første og stadig helt dominerende svenske, kommersielle TV-kanalene TV3 og TV4 og som sammen skapte en helt ny situasjon i svensk televisjon.

Ewertssons første studie er doktoravhandlingen fra 2001. Den sprang ut fra det meget fruktbare og betydningsfulle Tema-forskningsmiljøet ved Linköpings Universitet. Tittelen er *The Triumph of Technology Over Politics? Reconstructing Television Systems: The Example of Sweden*. Avhandlingen har som ambisjon å gi et teoretisk bidrag til litteraturen om teknologisk forandring av store sosio-tekniske systemer. Den teoretiske belysningen er forankret i en omfattende empirisk studie av aktøren *Industriaktiebolaget Kinneviks* pionerinnsetning for å skape den første svenske kommersielle TV-stasjonen – TV3 som så dagens lys nyttårsaften 1987. For mange lesere vil i dette tilfelle empirien være vel så interessant som den teoretiske studien, slik ofte er tilfelle med doktorsavhandlinger, spesielt fordi historien er fremstilt på en engasjerende og velskrevet måte.

På grunn av det rådende regulatoriske regime som gav Sveriges Radio monopol på markbasert, riksdekkende kringkasting måtte TV3 velge distribusjon via satellitt og ha redaksjon i London, noe de herskende politiske miljøer anså som en direkte bøllete (busig) atferd. På grunn av de begrensede distribusjonsmuligheter på den tiden, fikk den nye kanalen ikke så stort publikum i de første årene.

Men den fikk likevel stor betydning for den videre utvikling ved å varsle om at en ny tid banket på døren og ved at det vokste frem en nagende uro i de politiske miljøer over at man var i ferd med å miste kontrollen over svensk televisjon. Det var imidlertid først i oktober 1991 at kommersielt fjernsyn for alvor trengte inn i hele 'folkhemmets' medie verden, da den markbaserte kanalen TV4 så dagens lys og kom til å representere den både i fortid og ettertid største diskontinuitet i svensk TV-historie. Det var derfor både naturlig og fortjenstfullt at Ewertsson i 2005 publiserte *Dansen kring guldkalven? En historia om oppbyggandet av TV4 1984-1991*.

Boken er et monumentalt verk på 478 sider, basert på et meget omfattende og veldokumentert datamateriale innsamlet i perioden 2001-05. Et 40-talls intervjuer er utført i egen regi, og forfatteren har også hatt tilgang til flere øvrige, upubliserte videointervjuer og har med stor grundighet trålet gjennom et mylder av offentlige og private arkiver som er gjort tilgjengelige eksklusivt for dette prosjektet. Det eneste sentrale arkiv som rapporteres utilgjengelig er styreprotokollene i det sosialdemokratiske partiet som er underlagt en 20-årig sperreperiode. Dette er imidlertid oppveid av ganske åpenhjertige sekundære kilder fra det samme miljøet. Det er i parentes interessant å bemerke at svenske samfunnsaktører av alle kategorier åpenbart er mye dyktigere enn sine norske kolleger til helt privat å nedtegne og arkivere materiale som dokumenterer egen innsats i form av innspill, referater og egne observasjoner samt refleksjoner omkring andres atferd. Dette gjør historieforskningen mye mer reliabel enn om historikeren i hovedsak må basere seg på intervjuobjekters mer og mindre sviktende erindringer, ikke så sjelden forvridd av ønsketenkning og fortrenghninger.

Ewertsson definerer den vellykkede fremveksten av TV4 som en industriell innovasjon og baserer sin innledende analyse på Schumpeteriansk teori og begrep. Innovasjoner skapes gjerne av pådrivende entreprenører, og i den store gruppe mennesker som bidro til å realisere innovasjonen TV4 er det to personer som fremholdes som de suverent mest sentrale; *Gunnar Bergvall* og *Ingemar Leijonborg*. To vidt forskjellige personligheter som fant hverandre i et kraftfullt samarbeid om å realisere en felles visjon om å virkeliggjøre et nyskapende, privat alternativ til den tunge, statlige monopolisten SR.

Leijonborg kom fra en ledende produsentsstilling i SRs TV-virksomhet (SVT). Han hadde vært med på utviklingen av svensk televisjon fra dens første dager og beskrives som en usedvanlig kompetent og innovativ fagperson. Mot slutten av sin tid i SVT

hadde han imidlertid gått trett av den store organisasjonens stivhet og stadig avtagende evne til nyskaping og utvikling. Bergvall hadde en helt annen og komplisert bakgrunn. Utdannet som sivilingeniør fra KTH med spesialisering innen matematikk og operasjonsanalyse, arbeidet han pionermessig med datamaskinbaserte simuleringer, bl.a. for forsvaret, før han etter hvert kom inn i forretningslivet og via ulike befatninger hadde endt opp i Bonnier-konsernet som direktør for bl.a. strategisk utvikling. Åpenbart må Bergvall på sin side ha følt Bonnierorganisasjonen som for trang for sin voksende entusiasme for å skape en ny TV-industri.

Et av bokens spennende høydepunkter er den levende og detaljerte skildringen av hvordan disse to pionerene gradvis fant hverandre i et stadig tettere samarbeid om å skape en ny reklamefinansiert TV-kanal. Selv om de første løse samtaler startet allerede i 1976, så var det ikke før i 1984-85 at de tok skrittet fullt ut og ble heltids engasjert i deres egen nyskaping som etter en del navnemessig famling kom til å hete *Programbolaget Nordisk Television AB* og som etter hvert ble den ledende aktør i den utvikling som førte frem til dannelsen av TV-kanalen TV4.

Det er bemerkelsesverdig at rundt 1985 hadde de fleste aktørene som etter hvert startet prosjekter for å skape ny TV-virksomhet klare ambisjoner om ikke å begrense seg til eget land, men tok i stedet sikte på å skape nordiske TV-kanaler. Foruten Nordisk Television AB arbeidet Kinnevik-konsernet gjennom datterselskapet Medvik med prosjektet *Scandinavian Broadcasting Group (SBG)* som senere ledet frem til satellittkanalen TV3. *Nordic Channel* var et annet samtidig prosjekt. Også den norske børsboblen *VIP Scandinavia* arbeidet i sin korte levetid med vidløftige planer for satellittdistribuert TV mot et nordisk publikum. Men som så mange initiativ i tiden som fulgte om nært svensk-norsk samarbeid viste det seg dessverre vanskelig å realisere levedyktige megaprojekter. Det er mange eksempler: Det nordiske satellittprosjektet Nordsat, Volvøierskap i bytte mot oljekonsesjoner, det bedrøvelige fusjonsforsøket Telia/Telenor samt integrerte nordiske TV-sendinger. Unntaket er TV3 som fortsatt sender mot et nordisk publikum, men med en mindre utenlandsk seeroppslutning enn i moderlandet.

I siste halvdel av 80-årene arbeidet Bergvall/Leijonborg intenst med planlegging og forberedelser for sin blivende kanal. Ewertsson presenterer her en detaljert fremstilling av alle blindgater og tilfeldige aktører som ble utforsket for å finne risikovillige investorer – åpenbart en svært frustrerende oppgave.

Svensk storkapital hadde problemer med helt å forstå at man her kunne være fødselshjelpere for en potensiell gullkalv. Et annet problem var å utforske og definere det ukjente markedet for TV-reklame, noe nesten ingen hadde særlig erfaring med. Ewertsson beskriver disse prosessene med grundighet og innsikt i det finansielle miljøets spilleregler og virkemåte. Vi møter her et fascinerende persongalleri av små og store aktører som kom og gikk på en ganske så ustrukturert scene.

Det største problemet som Bergvall/Leijonborg møtte i sitt strev viste seg å være det politiske systemet hvor flertallet slett ikke delte initiativtagerens entusiasme for å skape en reklamefinansiert kanal. Mange var dogmatisk av den oppfatning at reklame i TV burde unngås for enhver pris, en for så vidt vanlig politisk holdning i hele Skandinavia på den tiden. I følge Ewertsson undervurderte spesielt Bergvall styrken av denne motstanden som kom til å forsinke prosjektet med 2-3 år. Selv om både Moderata samlingspartiet og Folkpartiet for lengst hadde gått inn for reklame i fjernsynet i sine parti-programmer hjalp det lite så lenge det dominerende sosialdemokratiske regjeringspartiet hadde programfestet en bastant avvisning. Men en politisk prosess kom likevel i gang. Ewertsson presenterer i denne sammenheng en nennsom analyse av de mer og mindre tydeliggjorte motiver som styrte utviklingen mot konsensus gjennom en femårig politisk prosess, ikke ulikt det parallelle forløpet i Norge.

Et viktig motiv for statsminister Palme var å forhindre fremveksten av en næringslivsdominert propagandamaskin som han fryktet kunne påføre arbeiderbevegelsen stor skade. Andre sosialdemokrater var opptatt av at TV-mediet kunne føre til katastrofalt bortfall av reklameinntekter for A-presen – en frykt som også fantes i det norske politiske miljøet. Et moderert standpunkt ble blant flere andre forfektet av Palmes nære partikamerat, den innflytelsesrike kulturpersonligheten Harry Schein, som med styrke gikk inn for å kanalisere all TV-reklame til SVT gjennom opprettelse av en ny statlig kanal. Et ikke særlig uventet standpunkt for Schein, idet han på denne tiden var mangeårig styreformann i Sveriges Radio-konsernet.

Men en prosess var likefullt på gang. Noe som sterkt bidro til en revisjon av fastlåste standpunkter var en økende allmenn frykt for at satellittformidlede reklamefinansierte kanaler sendt fra utlandet skulle erobre store deler av det nasjonale reklamemarkedet, helt utenfor politisk kontroll og på bekostning av svenske medier, spesielt avisene. Kinneviks suksessrike lansering av TV3 dokumenterte klart at dette var en velbegrunnet frykt. Dette

bidro etter hvert til at den sosialdemokratiske regjeringen våren 1989 signaliserte at en radikalt ny politikk snart ville bli lansert.

Det er interessant å notere at alle disse motivene for politisk stillingstaking er ganske like og parallelle med prosessene i det norske politiske miljø. Alene dette faktum kan tas som et argument for at bak de presumptivt frie politiske viljer lå en ubønhørlig teknologisk determinisme som tvang aktørene til å spille forutbestemte roller i et nasjonalt samfunnsdrama med gitt utfall. De ideelle politiske ambisjoner måtte vike for økonomisk pragmatisme.

Men utlysning av en konsesjon dro stadig ut i tid. For i det hele tatt å komme i gang, lanserte Nordisk Television derfor den 15. september 1990 sin kanal TV4, men henvist til satellittdistribusjon. Til tross for at TV4 fra første dag markerte seg som en atskillig mer utpreget svensk kanal enn den etablerte konkurrenten TV3, ble nykommeren slett ikke den publikumssuksess som man håpet på. Seeropslutningen var dårlig, noe som førte til kritisk lave reklameinntekter. Strategien med å basere seg på en stor grad av egen, svensk produksjon viste seg å være for kostbar i forhold til den skuffende dårlige uttelling i den aktuelle konkurransesituasjonen.

Den lite vellykkede debuten i markedet førte til økende misnøye blant eierne og som i sin tur ledet til flere endringer i kanalens ledelse. Spesielt ble det fremtvinget et mer profesjonelt bedriftsøkonomisk lederskap, enn det de to gründerne kunne stille opp med. Med dette begynte gründernes stilling etter hvert å erodere og som til slutt ledet frem til deres fall. Denne delikate prosessen skildres i stor detalj og underbygges av nytt materiale som Ewertsson med stor nidkjærhet har fremskaffet.

Siste del av boken fremstår for denne anmelder som verkets høydepunkt. Her beskrives på et medrivende sett den uhyre hendelsesrike perioden fra riksdagen besluttet at det skulle utlyses en konkurranse om konsesjon for bakkebasert reklamefinansiert TV og frem til vinneren ble kåret. Politikerne hadde nå, i sterk motsetning til tidligere, fått stort hastverk med å kjøre saken igjennom. Den stadig tiltagende redsel for at svenske og utenlandske satellittbaserte kanaler utenfor rekkevidde av svensk regulering skulle erobre en for sterk posisjon i markedet betydde mye. Men også det kommende riksdagsvalget i september 1991, hvor mye tydet på at sosialdemokratene ville tape regjeringsmakten, bidro til å forsere den politiske og forvaltningsmessige behandling av saken. Naturlig nok oppstod det stor tidsnød. Riksdagen besluttet den 11. juni at konsesjonen skulle utlyses, men med en oppsøkkende kort søknadsfrist, nemlig den 1. juli 1991.

Et tyvetalls søknader kom inn, hvorav flertallet glatt kunne avvises av ulike grunner. De fem som kvalifiserte til reell vurdering var Nordisk Television (TV4), TV3 og tre øvrige, hvorav to falt bort under departementets intense saksbehandling, og en gikk sammen med TV3 i en ny eierkonstellasjon navngitt M3 Television AB.

De to motstanderne i finalen, TV4 og Kinnevikgruppen (TV3), fremstod som svært ulike konkurrenter, spesielt med hensyn til deres holdninger til politiske ønsker og de regulatoriske intensjoner. TV4 la ned stort arbeide i å fange opp og nærmest underdanig etterkomme politiske signaler formidlet gjennom en omfattende lobbyvirksomhet, mens TV3 var en rak motsetning. Denne aktøren hadde trosset politiske signaler ved å starte uregulerte sendinger fra London og viste liten vilje til å ta hensyn til politiske ønskemål i de innledende konsesjonsforhandlingene. Ewertsson sannsynliggjør i sin fremstilling at TV4 gikk for langt i sine nærmest selvbestrebelse overfor myndighetene og at denne strategien på en måte 'back-fired'.

TV3s strategi i sluttspillet, som åpenbart var direkte styrt av konsernsjefen Jan Stenbeck, var ulik. Stenbeck spilte i det skjulte på et stort nettverk av lojale, innflytelsesrike venner og allierte både innen mediebransjen og i det politiske miljøet. Mange har kritisert ham for det. Men Ewertsson går i rette med denne kritikken og peker bl.a. på at også TV4 forsøkte å bedrive en lignende praksis, men de manglet Stenbecks enorme industrielle tyngde. Hun understreker at en slik praksis må anses som en nødvendighet for å forankre sosio-tekniske enheter av så stort format som en ny nasjonal TV-kanal.

De avsluttende faser av konsesjonstildelingsprosessen fremstår som nærmest kaotiske, preget av ekstrem tidsnød. Målet var å komme frem til en regjeringsbeslutning senest 12. september 1991, dvs. tre dager før riksdagsvalget(!). Den saksbehandling som Ewertsson dokumenterer, bl.a. med utskrifter av en ledende tjenestemanns private dagboknotater, viser en saksbehandlingsprosess som virker noe uvanlig for den ellers så grundige og profesjonelle svenske forvaltningspraksis.

Men tidsplanen sprakk, og den endelige beslutning måtte utsettes til etter valget. Som ventet gav det borgerlig seier. Det var da duket for en helt ny politisk situasjon. Moderatene hadde i juni trukket seg fra alt komitearbeid i Riksdagen i saken, og talsmannen for partiet i mediasaker, Anders Björck, hadde kort før valget forkynt at en ny regjering utvilsomt kunne tenkes å "rive opp" en eventuell beslutning truffet av den sosialdemokratiske regjeringen. Det er bemerkelsesverdig at TV3 mot

slutten av denne kaotiske prosessen hadde manøvrert seg frem til å ligge best an til å bli tildelt konsesjonen. Akkurat som i den senere prosessen i Norge, var det spørsmålet om hvem som kunne dokumentere det mest overbevisende finansieringsgrunnlaget som var avgjørende. TV4s regnskapsmessige aktivisering av programbibliotek og immaterielle verdier samt henvisning til uforpliktete utenlandske investorer ble vurdert som en avgjørende svakhet. Slike vage aktivavurdringer var nettopp det avgjørende moment som omtrent på samme tid felte TV Norge og gav TV 2 den tilsvarende konsesjonen i Norge.

Klimaks i historien inntraff den 16. oktober 1991 da Stenbeck på vegne av TV3 totalt overraskende innfant seg på den nye kulturministerens kontor og meddelte at de to finalistene hadde blitt enige om at Kinnevik (Stenbeck) skulle overta 30% av aksjene (36,2% av stemmene) i TV4 og at TV3 derfor trakk sin søknad. Dermed var saken avgjort, og myndighetene slapp unna en meget belastende beslutningsprosess. Med bare én søker måtte konsesjonen gis til TV4 – den lengst overlevende i prosessen.

Ewertsson diskuterer inngående årsaken til dette fullstendig overraskende utfallet og hvem som var initiativtagere. Mye tyder på at TV4s eiere trykket på for å få en slik løsning. Den økonomiske situasjon i selskapet var katastrofalt dårlig. Hvis selskapet ikke fikk konsesjon var konkurs nærmest uunngåelig og hele investeringen ville være tapt. Ved å gi avkall på over 1/3 av kontrollen over selskapet oppnådde eierne en betydelig risikoreduksjon, samtidig som de beholdt muligheten for på sikt å få igjen sine penger – kanskje med god forrentning. Men det de trolig undervurderte var den brutale organisasjonsmessige styrke som TV3 gikk inn i det felles foretagendet med.

Det detaljerte handlingsforløpet i kulissene i de kaotiske oktoberdagene har vært vanskelig å dokumentere i detalj. Ewertssons intervjuer viser at enkelte av aktørene faktisk har noe ulik virkelighetsoppfatning, bl.a. om sin egen rolle. Ikke overraskende har det ikke vært mulig for Ewertsson å intervjuer Jan Stenbeck, den suverent sterkeste aktøren i sluttscenen av dramaet. Han var generelt ikke særlig meddelsom til allmennheten, og på grunn av sin bortgang i august 2002 vil vi dessverre aldri få hans egen versjon av hva som skjedde og hvorfor.

I praksis var det TV3 som ble den dominerende parten i det selskap som fikk konsesjonen. Stenbecks folk tok raskt kontrollen over virksomheten, til dels på en ganske brutal måte. I desember 1991 ble administrerende direktør i TV4, Per Unger,

og gründeren Leijonborg oppringt midt på natten og meddelt at de var avskjediget med øyeblikkelig virkning. De ble simpelthen erklært uønsket i selskapet. Kort tid senere ble også Bergvall fjernet på en ydmykende måte.

Fra 1992 gikk det raskt fremover for TV4. Den 2. mars startet sendingene via bakkenettet og ved årets slutt var seeruniverset hele 7 millioner. Takket være utvikling av populære egenproduserte program ble kanalen landets største i helgene med en seerandel på opptil 43%. Reklameinntektene fulgte tilsvarende etter, slik at TV4 allerede i 1993 fikk et imponerende overskudd på SEK 53 mill. I 1994 besteg TV4 tronen som den mest sette kanal i Sverige, og siden har det vært en stadig fremgang på alle områder.

Her slutter Ewertssons spennende historiefortelling om en visjon som ble ført frem til en suksessfull innovasjon. Boken avsluttes med en interessant organisasjonsteoretisk betraktning av vilkårene for å oppnå en slik suksess. De to store heltene i Ewertssons historie er utvilsomt innovatørparet Leijonborg/Bergvall, til tross for deres triste sorti. De la, i følge Ewertsson, grunnlaget for en stor mediesuksess, som langt på vei var deres skaperverk. Men alt har sin tid. Da fruktene av deres pionerinnsetning kunne høstes måtte de tre til side for en ny type interne aktører som var bedre tilpasset en helkommersiell TV-kanal.

Ewertsson gir altså Leijonborg og Bergvall mye av æren for realiseringen av TV4, selv om de på ingen måte fremstilles som triumfatorer. Men i et større perspektiv kan leseren ikke unngå å reise spørsmål om disse aktørenes reelle betydning. Kanskje var de to bare marionetter underlagt forandringenes vind i samfunnet. Kanskje ville det som skjedde i 1991 ha fått omtrent det samme utfall dersom konsortiet bak TV4 hadde blitt etablert med de samme bakmenn først rundt 1990 da det var åpenbart at tiden var moden og at regjeringen ville invitere søkere til en konsesjon? Den modningsprosess som fant sted i det politiske miljø og som førte frem til parlamentarisk konsensus var åpenbart drevet frem av andre og uendelig større krefter enn det Leijonborg og Bergvall representerte. Fremfor alt av konkurransesituasjonen fra utenlandske aktører, den

generelle liberalisering av det økonomiske liv og den teknologiske utvikling. Kanskje kan TV4-historien best parafraseres av Ewertssons problemformulering i doktorgradsavhandlingen, nemlig *The Triumph of Technology over Politics?* I et slikt lys skal man være noe tilbakeholden med å fremheve enkeltaktørers betydning, det være seg politikere, forretningsmenn eller gründerere.

Man kan også fundere over hvorfor Ewertsson satte tittelen "Dansen kring guldkalven" på sin bok. Det gis ikke en klar forklaring på det. For det står i alle fall fast at frem til konsesjonen ble meddelt er TV4s utviklingshistorie ingenlunde preget av noen slik dans. Tvert imot var det svært så magre kår, og de som investerte arbeidsinnsats, entusiasme og penger i foretaket gjorde det i full visshet om at dette neppe kunne gi noen større økonomisk gevinst på kort sikt, og det ble aldri utstedt noen garantier om en gylden fremtid. De store gevinstene kom først etter at gründergenerasjonen hadde utspilt sin rolle. Dessuten; jakten på gull og grønne skoger var ingenlunde den ambisjon som drev Leijonborg/Bergvall. Det som drev dem var primært en profesjonell interesse av å bygge et nyskapende alternativ til allmennhetens beste, til det de oppfattet som et tilstivnet SVT. De lyktes som innovatører, men fullførte ikke som suksessrike gründerere.

Rent teknisk er boken forbilledlig med fyldige litteratur- og intervjuferenser og med omfattende og utdypende fotnoter. Selv om Ewertsson ikke er en klassisk faghistoriker, har hun levert et kvalitetsverk som godt kan fremstå som den offisielle historien om TV4 – innovasjonen som ble en milepæl i svensk mediehistorie.

En ekstra kvalitet er at den velskrevne teksten gjør boken både engasjerende og lettlest. Spesielt fremstillingen av den spennende konsesjonskampen er sakprosa av gedigen kvalitet.

Rolf Høyér
Media Management and
Transformation Centre
Jönköping International
Business School

